

Adjust your clocks: lockdown is bending time completely out of shape

Coronavirus has robbed us of life's markers and left us like prisoners crossing off the days until we can live freely again

It was a long March, perhaps the longest any of us can remember. And yet April is on course to be if not the cruellest month, then unexpectedly the shortest.

Strictly speaking, none of that makes sense. There were 31 days in March, as always, and there will be 30 in April, as always. And yet, coronavirus has not just upended space, reshaping the landscape around us so that once-crammed city centres now lie empty and deserted – it has also messed with time. Tell people that Monday will mark the start of week six of lockdown and they stare back in disbelief. Really? How did that happen?

"The weeks seem to pass surprisingly quickly," texts one friend. "Yet the days seem to last an eternity." Strange things are happening with time, and stranger things could happen still.

When Boris Johnson announced the lockdown on 23 March, the talk – the hopeful assumption – was that it would last three weeks. A review was scheduled. But the date for that came and went, and people began to adjust to the idea that maybe this would stretch deep into the summer. And then on Wednesday, the chief medical officer, Chris Whitty, warned that "highly disruptive" social distancing measures were likely to be in place until 2021.

That is a very different prospect, and it requires us to adjust our clocks. The sober, uber-rational health correspondent of the New York Times, Donald McNeil, suggests an easing by the end of the year is optimistic, given how long it will take to produce either a vaccine or effective treatment for Covid-19. He spoke of how he is expecting a grandchild in June – and is coming to terms with the possibility that he might not meet that child until he or she is two years old.

For everyone, this is a challenge of a different order. A sustained, long-run lockdown means that a vast stretch of undifferentiated time is unfurling ahead of us, stripped bare of the usual divisions and markers. We are facing a form of confinement that will not be brief.

Врегулюйте своє сприйняття часу: соціальна ізоляція спотворила його

Через коронавірус ми втратили життєві орієнтири та стали схожими на ув'язнених, що відраховують дні до свободи.

Цей березень був довгий, мабуть, найдовший з усіх, що ми пам'ятаємо. А квітень може стати водночас найнестерпнішим та найкоротшим місяцем.

Власне кажучи, це нелогічно. Як і завжди, у березні 31 день, а у квітні 30 днів. З усім тим, коронавірус перевернув для нас не тільки простір – колись переповнені людьми центри міста тепер порожні, а й час. Скажіть людям, що цього понеділка розпочнеться вже шостий тиждень ізоляції, і вони подивляться на вас із недовірою. Справді? Як це сталося?

«Таке враження, що тижні минають напрочуд швидко», – пише один з моїх друзів. – «А дні – навпаки, тягнуться вічність». Щось дивне відбувається з часом, а ще дивніше може бути попереду.

Коли 23 березня Борис Джонсон оголосив карантин, мова йшла про три тижні – принаймні це було багатонадійним припущенням. Планувалось переглянути це рішення. Та дата постійно змінювалась, тож люди почали зникати до думки, що ізоляція може затягнутися до (середини) літа. А в середу головний медичний співробітник Великобританії Кріс Вітті попередив: «вкрай руйнівні» заходи соціальної ізоляції, ймовірно, будуть діяти до 2021 року.

Такий розвиток подій вимагає від нас пристосовуватись до нового режиму. Дональд Макнейл, поміркований кореспондент «New York Times» прогнозує послаблення заходів до кінця року, враховуючи, скільки часу знадобиться для виготовлення вакцини від Covid-19 або ж забезпечення його ефективного лікування. У червні Макнейл очікує онука чи онуку, і він змірился з тим, що дитину може не побачити аж поки їй не виповниться два роки.

Перед нами стоїть небувалий виклик. Постійна, довготривала ізоляція передбачає злиття часу в широченний недиференційований відрізок, позбавлений розбіжностей і позначок, до яких ми звикли. І це закінчиться не скоро.

Tentatively, I called up Erwin James, who served 20 years of a life sentence for murder and for several years wrote a column for the Guardian called A Life Inside. I say tentatively because I wasn't sure a former prisoner would have much patience for comparisons between the kind of lockdown we are enduring – in our own homes, sometimes with a garden, often with family, permitted to go to the shops or the park – and the incarceration that he experienced. And yet, if anyone knows about the tricks restriction can play with time, it's a former inmate.

It turns out I needn't have hesitated. "There are so many resonances with prison," James tells me. So much so that the letters page of the paper he edits for prisoners and detainees – called, fittingly enough, Inside Time – has been filled with little else. Any inmate would identify with the unnerving paradox my friend had spoken about, James says. "The days drag and then you wake up and a month has passed and you think, 'Where the hell has that gone?'"

At the heart of the matter is the Groundhog Day sameness. When one day is no different from the next, time becomes thick and amorphous, hard to keep hold of. "It's like walking through treacle, in slow motion," says James. In the words of Victor Serge, the serially jailed Russian revolutionary, "There are swift hours and very long seconds."

To break up the monotony, prisoners hunger for milestones, especially seasonal ones. They longed, James recalls, for the sight of pied wagtails by the cell window or greenery on the trees, proof that spring had come. They looked forward to the Boat Race or the Grand National or the May bank holiday or Wimbledon, anything that might separate one period of time from another. James remembers how his fellow prisoners would go wild on New Year's Eve – banging bean cans, tins, fists, even heads against the doors in celebration – only for there to be a lull a half-hour later, as those inside realised that although one year had gone, another stretched ahead, that there was "another mountain to climb".

Again, lockdown is not the same as prison or even house arrest. But James insists that "it has given people a flavour of what it's like to have your choices limited". That need for milestones, for example. Those currently missing the football are not only craving the delight of watching 22 men kick a ball about. It's also the delineation of the

Не без вагань я зателефонував Ервіну Джеймсу – чоловіку, який відбув 20 років довічного позбавлення волі за вбивство і впродовж декількох років писав розділ «Життя всередині» для газети «Guardian». Я вагався, не буди впевненим, чи стане в колишнього в'язня достатньо терпіння, щоб порівняти позбавлення волі з тією ізоляцією, яку ми переживаємо. На відміну від нього, більшість з нас знаходиться зі своєю сім'єю у власних будинках, іноді з садом; нам дозволено виходити в магазин або парк. І все ж, якщо хтось і знатиме, як ізоляція здатна перекрутити час, то це колишній в'язень.

Як виявилось, мені не варто було вагатися. Джеймс сказав, що ізоляція дуже схожа на в'язницю. Настільки, що сторінка з листами в газеті, яку він редагує для ув'язнених і затриманих, з доречною назвою «Час усередині», стосувалася в основному цієї теми. За словами Джеймса, будь-який ув'язнений погодився б з таким парадоксом: «Дні тягнуться, а потім прокидаєшся – і вже місяць пройшов, і ти думаєш: куди, чорт візьми, подівся весь цей час?»

В основі цієї проблеми лежить одноманітність, щось схоже на день бабака. Коли один день нічим не відрізняється від іншого, час стає важким і нечітким, ми втрачаємо його відлік. «Ти ніби бредеш через море патоки в уповільненому темпі», — говорить Джеймс. За словами Віктора Сержа, російського революціонера, якого періодично ув'язнювали, години минають швидко, а секунди — дуже довго.

Для того, щоб порушити монотонність, ув'язненні прагнуть знайти орієнтири, такі як ті, що відрізняють пори року. Джеймс згадував, як вони ждали побачити докази того, що прийшла весна: строкатих пташок і зелень на деревах біля вікна камери. Вони з нетерпінням чекали на перегони човнів або національні кінні перегони; на банківський вихідний у травні або Вімблдонський турнір – все, що може відокремити один період часу від іншого. Джеймс пам'ятає, як його співкамерники божеволіли напередодні Нового Року: стукали баночками, бляшанками, кулаками, навіть головами об двері в знак святкування. А вже за пів години у камерах панувала тиша, бо ув'язнені розуміли, що хоч один рік минув, попереду інший – ще одна вершина, яку потрібно буде здолати.

Знову ж таки, самоізоляція це не те саме, що в'язниця або навіть домашній арешт. Але Джеймс переконаний, що вона дала людям відчуття, як це — бути обмеженим у виборі. Наприклад, той же пошук

week that a fixture list can provide. Right now our lives resemble an unpunctuated sentence, shapeless and confusing. "No wonder people worldwide have immediately conceived a new communal ritual, the ovations for health workers," writes the FT's Simon Kuper. "We probably do this more for ourselves than for them."

The religious calendar can help, for those who find it meaningful. Muslims will find the coming weeks distinguished from the rest by Ramadan, just as Passover ensured eight days in April were unlike the rest for Jews. Others find themselves noticing nature in a way they did not before. After Whitty's warning, I wondered about a winter lockdown – whether that would be much harder to bear than days that can be spent at least partially outside. Not at all, says James: "Time is easier in winter, because the days are shorter. Winter is much quicker than summer."

We can understand why those in prison would feel like that: wishing the days away, desperate to strike weeks off the calendar until the moment they are free and time becomes their own once more. Maybe some of us are already feeling that way about lockdown. But it comes with a great feeling of loss. We want to feel time is precious; we don't want to write it off. We don't want to lose a summer that we'll never get back. We don't want to do time; we don't want to be inside. We want to live.

орієнтирів. Люди сумують за футболом не тому, що хочуть побачити, як 22 гравці копають м'яч, а й тому, що розклад матчів зможе розмежувати тижні. Зараз наше життя нагадує речення без розділових знаків, безформне і заплутане. «Не дивно, що люди у всьому світі одразу задумали такий ритуал, як аплодисменти медичним працівникам — пише Саймон Купер, журналіст «Financial Times». — Ми, мабуть, робимо це більше для себе, ніж для них.»

Допомогти може й календар релігійних свят — тим, хто надає їм особливе значення. Мусульмани розрізняють тижні за Рамаданом, а в євреїв 8 днів Песаха виділяються з решти. Хтось починає з неабиякою уважністю ставитись до природи. Після попередження Вітті, я замислився про самоізоляцію взимку: чи буде вона важчою, ніж зараз — у дні, які ми можемо хоча б частково проводити на вулиці? За словами Джеймса, зимою було б навпаки простіше, адже дні коротші, отже зима набагато швидша, ніж літо.

Тепер ми можемо зрозуміти, чому люди, які перебувають у в'язниці, відчуваються так: бажають, аби дні швидше минули й відчайдушно відмічають в календарі тижні, що залишились до настання свободи, з якою час знову належатиме їм. Можливо, у когось із нас вже зараз такі думки. Але вони приносять також величезне відчуття втрати. Ми хочемо цінувати свій час, а не марнувати його. Ми не хочемо втратити літо, яке ніколи більше не повернемо. Ми не хочемо так витратити час, ми не хочемо бути в ізоляції. Ми хочемо жити.